

MARIANNA WAWRZYNIAK¹

Sprawozdanie z konferencji: *Wyzwania dla prawa w dobie pandemii. Doświadczenie Niemiec, Szwecji i Polski*

Wpłynęła: 6.05.2021. Akceptacja: 25.05.2021

W dniu 28 kwietnia 2021 r. odbyła się międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Prawnicze Interdyscyplinarne Centrum Badawcze Akademii Leona Koźmińskiego (ALK) oraz redakcję czasopisma „Krytyka Prawa” dotycząca wyzwań, jakie dla prawa przyniosła pandemia COVID-19.

Konferencja była konsekwencją zainteresowania, jakie wzbudziły dwa artykuły opublikowane w „Krytyce Prawa”. Celem pierwszego z nich, autorstwa prof. Uniwersytetu Zielonogórskiego dr hab. Martyny Łaszewskiej-Hellriegel oraz dr. Christopha Hellriegela (nr 4/2020) było porównanie założeń (celów) polityki zdrowotnej opartej na teorii sprawiedliwości dystrybucyjnej z ich rzeczywistą implementacją (funkcją) w formie wytycznych lub planów *triage* podczas sytuacji kryzysowej pandemii COVID-19 – na przykładzie Szwecji i USA. Drugi ze wspomnianych tekstów, autorstwa Jana Henrika Amberga z Ministerstwa Spraw Zagranicznych Szwecji przybliżał szwedzkie spojrzenie na kwestie praworządności w Unii Europejskiej (nr 1/2021).

Konferencję otworzył Jego Magnificencja prof. dr hab. Grzegorz Mazurek – Rektor ALK. Uczestników powitał także Dziekan Kolegium Prawa – prof. ALK dr hab. Robert Zieliński.

Jako pierwsza głos zabrała prof. UAM dr hab. Hanna Suchocka, która przedstawiła refleksje na temat pandemii z perspektywy Komisji Weneckiej. W swojej wypowiedzi prof. Hanna Suchocka zwróciła uwagę na to, że stosowanie środków nadzwyczajnych musi podlegać zasadom: konieczności, proporcjonalności i tymczasowości. Stan nadzwyczajny, jak podkreśliła Prelegentka, nie zostaje wprowadzony *de iure a de facto*, i dlatego tak ważne jest aby zagwarantowana była kontrola sądowa, której celem jest m.in. zapobieżenie nadużyciom i nadmiernym ograniczeniom praw człowieka.

¹ Marianna Wawrzyniak – studentka Akademii Leona Koźmińskiego (Polska); e-mail: 40561@kozminski.edu.pl; ORCID: 0000-0002-9445-1202.

Kolejnym Prelegentem był Jan Henrik Amberg ze szwedzkiego MSZ. Minister Jan Henrik Amberg skupił się na ukazaniu mentalności Szwedów i ważnych dla nich zasad, a także oczywistego dla nich dobrowolnego podporządkowania się obostrzeniom wprowadzanym w ich kraju. Podkreślił, że brak konieczności wprowadzania prawnego przymusu stosowania się do pandemicznych obostrzeń wynika z zaufania obywateli do rządu oraz wysokiego poziomu samoświadomości i odpowiedzialności za siebie i innych. Przedstawił także ustawę pandemiczną przyjętą przez szwedzki Riksdag.

Niemiecką perspektywę prezentowali prof. UZ dr hab. Martyna Łaszewska-Hellrieger oraz Radca-Minister dr Christoph Hellrigel z Bundestagu. Omówili przepisy niemieckiej ustawy ukierunkowanej na zarządzanie pandemią, podkreślając że ze względu na federalny ustrój zapobieganie rozprzestrzenianiu się chorób zakaźnych na poziomie krajowym jest utrudnione, stąd konieczne było wprowadzenie tzw. hamulców bezpieczeństwa na poziomie federalnym, w tym m.in: godziny policyjnej, nakazu noszenia maseczek, obowiązku pracy zdalnej, nakazu ograniczenia kontaktów międzyludzkich.

Jako ostatni głos zabrał prof. UMK dr hab. Karol Dobrzeńcki – autor książki *Prawo wobec sytuacji nadzwyczajnej. Między legalizmem a koniecznością* (Toruń 2018). Przybliżył problematykę konstytucyjnych stanów nadzwyczajnych i na tym tle przedstawił polskie regulacje wykorzystywane podczas pandemii – związane z wprowadzeniem stanu zagrożenia epidemicznego, a później stanu epidemii.

W trakcie dyskusji kończącej konferencję poruszono m.in. kwestie stosunku obywateli do nałożonych ograniczeń, praktycznych aspektów związanych z wprowadzaniem w poszczególnych państwach różnego rodzaju zakazów i nakazów, a także konieczności ochrony także psychicznego zdrowia obywateli – potencjalnie zagrożonego przez ograniczenia i zmiany w dotychczasowym trybie życia.

W konkluzjach podkreślono, że na poziomie legislacyjnym poszczególne państwa nie są do końca przygotowane do konfrontacji z globalną epidemią, co pokazała ta wywołana przez wirus SARS-Cov-2. Wydaje się, że niektóre konstytucyjne przepisy i wydane na ich podstawie ustawy wymagają nowelizacji, a pogłębiona dyskusja dotycząca przedstawionej problematyki służyć będzie poszukiwaniu takich rozwiązań w bieżącym funkcjonowaniu każdego państwa, które w razie następnych pandemii ułatwiać będą działania na rzecz ochrony zarówno obywateli, jak i gospodarek.